

Warszawa, 16-03-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

III.7060.147.2023.AJ

Pani
Urszula Rusecka
Przewodnicząca
Komisji
Polityki Społecznej i Rodziny

Szanowna Pani Przewodnicząca,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi dotyczące braku podjęcia dalszych prac legislacyjnych nad senackim projektem dotyczącym zmiany ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk sejmowy 647).

Projekt ma na celu objęcie skutkami wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., P 20/16, emerytów urodzonych także w innym roku niż 1953. Projektowane rozwiązania wyłączają stosowanie pomniejszania określonego w art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 ze zm.) także do innego ubezpieczonego niż ubezpieczony urodzony w 1953 r., jeżeli prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego miał ustalone na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r., a warunki do nabycia prawa do emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy emerytalnej, spełnił on po dniu 31 grudnia 2012 r. Projekt szczegółowo określa zasady i terminy wypłaty przeliczonej emerytury. Projekt (druk sejmowy 647) w dniu 30 września 2020 r. został skierowany do pierwszego czytania do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny.

Zgodnie z przepisem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę częściową lub emeryturę na podstawie przepisów art., 46, 50, 50a, 50e, 184 ustawy emerytalnej lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Regulację tą wprowadzono z dniem 1 stycznia 2013 r. (ustawa z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw Dz. U. z 2012 r. poz. 637).

Trybunał Konstytucyjny po rozpoznaniu, z udziałem Rzecznika Praw Obywatelskich, na rozprawie w dniu 6 marca 2019 r., pytania prawnego Sądu Okręgowego w Szczecinie uznał, że art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w 1953 r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (P 20/16). Wyrok został ogłoszony w Dzienniku Ustaw z dnia 21 marca 2019 r. pod pozycją 539.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. (P 20/16) jest tzw. wyrokiem zakresowym, na co wskazuje użycie zwrotu „w zakresie, w jakim dotyczy”. Trybunał Konstytucyjny oceniając skutki rozstrzygnięcia wskazał, że stwierdzając niekonstytucyjność zaskarżonego przepisu w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w 1953 r. które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej, nie zakwestionował możliwości stosowania określonego w nim mechanizmu potrącania w stosunku do pozostałych osób.

Realizacja wyroku Trybunał Konstytucyjny napotykała w praktyce trudności, w związku z tym w dniu 19 czerwca 2020 r. uchwalono ustawę o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1222). Ustawa swym zakresem objęła ubezpieczonego urodzonego w 1953 r. (zarówno kobietę i mężczyznę) pod warunkiem, że prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego ma ustalone na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r. (ustawę uchwalono po rozpoznaniu łączenie projektów senackiego i rządowego).

Rzecznik Praw Obywatelskich podejmował kwestie realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego przedstawiając opinię do projektowanych rozwiązań (uwagi zarówno do projektów rządowego jak i senackiego). Rzecznik wskazywał na przyjęcie szerszego zakresu podmiotowego projektu, bez ograniczenia wynikającego z odwołania się jedynie do rocznika 1953 (m.in. opinia z dnia 20 grudnia 2019 r. III.7060.993.2019, do rządowego projektu).

Rozważania Trybunału Konstytucyjnego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 marca 2019 r., P 20/16, odwołujące się do wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa można odnieść również do ubezpieczonych z innych roczników, którzy przed 1 stycznia 2013 r. decydowali się na wcześniejszą emeryturę ufając, że państwo nie zmieni reguł wypłaty powszechnego świadczenia emerytalnego. Również Ci ubezpieczeni nie mogli przewidzieć, że przejście na emeryturę jeszcze przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, będzie wiązało się z pomniejszeniem zgromadzonego kapitału o pobrane świadczenia. Tymczasem reguły te zostały zmodyfikowane, nie dając ich adresatom możliwości stosownej reakcji.

W tej sytuacji, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pani Przewodniczącej z uprzejmą prośbą o możliwie pilne podjęcie dalszych prac legislacyjnych nad senackim projektem ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk 647).

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/